

Familie Houtkoper

Wie de naam Houtkoper hoort, denkt gelijk aan villa Buitenzorg, ofwel 'het hoge huis', halverwege de Leutsestraat. Best verwonderlijk dat dit pand niet voorkomt op de gemeentelijke monumentenlijst, maar dat terzijde. De persoon Jean Adrie Houtkoper heb ik genomen als de centrale persoon in deze familiebeschrijving.

De beschrijving begint bij de ouders van Jean Adrien. Dit waren Jan Hendrik Houtkoper en Wilmina Barendina Knaap. Deze mensen kwamen van elders, maar zijn op enig moment in Angeren neergestreken. Jan Hendrik was militair. Was het louter uit geldbelegging, dat ze onroerende goederen in het Angerse aankochten? Of was het een bewuste keuze voor de Over-Betuwe? In ieder geval waren ze in Angeren woonachtig toen hun zoon Jean Henri Louis Herman Antoine Houtkoper in 1827 werd geboren.

Opmerkelijk is dat Jan Hendrik en echtgenote Wilmina Barendina beide op dezelfde dag, namelijk op 17 september 1853 in Huissen komen te overlijden. Betrof het een ongeval? Vragen die mogelijk bij gelegenheid nog eens aanleiding geven om naar een antwoord te zoeken.

Zoonlief Jean Henri Louis Herman Antoine, wordt koopvaardijkapitein, trouwt met Louise Elisabetha Caroline Mahler (dit in deze of omgekeerde volgorde) en overlijdt, 55 jaar oud, op 15 november 1882 in Angeren. Over Jean Henri is via internet verder niet meer te vinden dan dat hij, op 73-jarige leeftijd, op 14 januari 1900 in Velp (Gld.) overlijdt. De zoektocht naar de Houtkopers wordt bepaald bemoeilijkt door het feit dat 'houtkoper' ook veelvuldig als beroep (variant op 'timmerman') werd omschreven en de combinatie 'hout' en 'koper' nog vele male meer hits oplevert. Het zij zo; over de rest van de familie is nog voldoende vermeldenswaardigs gevonden.

Zo ook over onze hoofdpersoon Jean Adrien. Hij wordt op 27 december 1833 geboren in Vlissingen. Woonden zijn ouders tijdelijk in die contreien? Heeft zijn geboorteplaats te maken met het leven van een beroepsmilitair? Pa Jan Hendrik is op dat moment, 38 jaar oud, namelijk 1e luitenant bij de infanterie als moeder Wilhelmina Barendina dus in Vlissingen, dan 29 jaar oud, haar tweede zoon baart.

Jean Adrien is – voor zover te achterhalen – zijn hele leven landbouwer (waarschijnlijk eerder hereboer) geweest. Hij trouwt op 18 november 1855 in Huissen met Sophie Wilhelmina Sibilla Hermanni. Vader van Sophie, Friderich Ludewig Hermanni, is goudsmid van beroep. Moeder van Sophie is Anna van Munnick.

Jean Adrien overlijdt op 82-jarige leeftijd op 3 maart 1916 te Bemmelen (vaak werd niet zozeer de plaats van overlijden, maar de plaats van registreren genoteerd. Maar in dit geval kan het ook best fysiek Bemmelen zijn geweest). Sophie is op 10 december 1903 te Angeren (73 jaar oud) overleden.

Uit het huwelijk komt een rijke kinderschare voort. In chronologische volgorde (van geboorte):

1. Johanna Antoinette, geboren op 28 december 1855 te Huissen, overleden 11 februari 1922 te Echteld (67 jaar oud);
2. Wilhelmina Barendina, geboren op 24 december 1857 te Angeren, overleden op 21 augustus 1935 te Bemmelen (78 jaar oud);
3. Agatha Carolina, geboren op 13 augustus 1859 te Angeren, overleden op 4 december 1944 te Ede (85 jaar oud);
4. Suzanna Elisabeth, geboren op 18 juli 1861 te Angeren, overleden op 24 april 1936 te Bemmelen (75 jaar oud);
5. Anna G.L.A., geboren op 16 juni 1863 en op 1-jarige leeftijd overleden op 12 juli 1864;
6. Jan Willem, 4 oktober 1865 te Angeren, overleden op 19 augustus 1881 te Kampen. Jan Willem was, 15 jaar oud, soldaat der infanterie van beroep;
7. Jacoba Ida, geboren op 24 oktober 1867 te Angeren, overleden op 15 mei 1947 te Bemmelen 79 jaar oud;
8. Johan Adrien, geboren op 22 maart 1870 en overleden op 18 december 1944, 74 jaar oud. Van Johan is verder niet meer dan het volgende bekend.

Het heeft de archieven gehaald dat Johan getuige is geweest van een sterfgeval; althans (mede) de dood heeft vastgesteld van ene Gerrit Willem Lobé. Lobé is geboren op 27 november 1849 in Hedel en woonachtig in Arnhem, alwaar hij de functie bekleedt van tekenaar 1e klasse bij het Kadaster. Deze Lobé is overleden op 5 november 1909 in Angeren, hij was toen 59 jaar oud. De veldwachter Hermanus Koenders en de landbouwer Johan Adrien Houtkoper verklaarden dat Gerrit Willem op 17:00 uur was overleden.

Pa, Jean Adrien, heeft op dat memorabele moment de leeftijd van 76 jaar bereikt. Gerede kans dat Johan inmiddels de feitelijke leiding over het beheer van de landerijen van de Houtkopers in handen heeft.

9. Hermanus, geboren op 19 januari 1876 te Angeren, overleden op 16 september 1942 te Lienden, 66 jaar oud. Over Hermanus (en diens zoon) later meer.
10. Sophie Wilhelmina; geboren op 12 februari 1870 en overleden op 10 april 1951, 81 jaar oud. Van Sophie is niet meer dan dat bekend (dankzij de grafsteen op het kerkhof van de Hervormde kerk in Angeren).

Tien kinderen gekregen, waarvan echter slechts van acht de stoffelijke resten samen met die van de ouders rusten in het familiegraf aan de Molenstraat in Angeren. De ene die niet is bijgezet in het familiegraf, betreft de 15-jarige infanterist Jan Willem. De andere betreft de jongste zoon Hermanus. Hermanus werd burgemeester van Echteld (1914 – 1942) en tevens van Lienden (1930-1942). Hermanus werd tijdens de bezetting ontslagen als burgemeester en is een half jaar later overleden. Hij was ridder in de orde van Oranje Nassau. Hermanus is begraven op de Oude Algemene Begraafplaats in Lienden.

Saillant detail (bladzijde uit 'Oma op haar praatstoel'): *"Hij studeerde gemeenteadministratie. Hij was een uitstekende burgemeester maar thuis een onmogelijk mens, aldus Tante To."*

Op 15 april 2020 mailde Hennie Helden mij de volgende aanvullende informatie:

Als bijdrage een foto van villa Buitenzorg met mijn moeder en tante in de tuin, Aan de linkerzijde is de serre nog aangebouwd.

Deze foto is gemaakt toen mijn moeder ongeveer 18- 19 jaar moet zijn geweest. Geb. 03-04-1898. Ze was in dienst van als kok bij de familie Houtkoper. Dus deze foto dateert van omstreeks 1916.

GODERT WILLEM
MAAS GEESTERANUS
1862 - 1916

Op mijn vraag wat de reden zal zijn geweest om Maas Geesteranus in Angeren te begraven, wordt het vermoeden uitgesproken dat dat waarschijnlijk een praktische reden kent: dit kerkhof was het dichtstbijzijnde. In 1916 was het vervoer natuurlijk niet van een niveau zoals we dat vandaag kennen.

In 1916 vindt er in huize Houtkoper een dramatische gebeurtenis plaats. Huisvriend Rodert Maas Geesteranus, burgemeester van Gendt, wordt tijdens zijn bezoek onwel en komt te overlijden.

Navraag bij de collega's van Historische Kring Gende, of zij weten wat er gebeurd kan zijn, leidde tot het uitspreken van het vermoeden dat er sprake zal zijn geweest van een hartinfarct.

De zoon van Hermanus, Jean Adriën Houtkoper (Ochten, 6 oktober 1915 – 8 december 1985) werd eveneens burgemeester. In 1937 begon hij zijn carrière als volontair bij de gemeentesecretarie van Zoelen. In 1939 werd hij gemobiliseerd en als sergeant ingezet bij een transportcommando in Bodegraven en Oegstgeest. Na de Nederlandse capitulatie in mei 1940 ging hij werken bij de Distributiedienst Tiel in Echteld en later bracht hij het tot hoofd van de Distributiedienst Kring Wageningen. Hij was bovendien betrokken bij het verzet, zat als gijzelaar vast in Haaren en Sint-Michiëlsgestel en werd later opgesloten in de koepelgevangenis in Arnhem. In mei 1945 werd J.A. Houtkoper benoemd tot waarnemend burgemeester van de gemeente Echteld die zowel in 1940 als 1945 zwaar te leiden had gehad van oorlogshandelingen. Hij was actief betrokken bij de wederopbouw en werd in december 1946 alsnog burgemeester van Echteld. Hij zou die functie (afgezien van een korte ziekteperiode) behouden tot zijn pensionering in november 1980. Houtkoper overleed eind 1985 op 70-jarige leeftijd. Ook hij was ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Zakelijke beslommeringen in Angeren

Even terug in de tijd.

Jean Adrien bestiert rond de eeuwwisseling met vrouw en enkele ongehuwde dochters de bedoening in Angeren.

In 2014 verzorgde de Historische Kring Elst (Marithaime) een lezingenavond over ontwikkelingen in de zuivelindustrie. In de uitnodiging, zoals deze in de krant werd geplaatst, wordt melding gemaakt van het feit dat op meerdere plaatsen in de Over-Betuwe (Elst, Doornenburg, Herveld en Valburg) tussen 1895 en 1900 melk- en boterfabriekjes werd opgericht die geen van alle een lang leven beschoren waren. Daarbij wordt ook gesteld: *“Een boter- en kaasfabriekje van Houtkoper in Angeren werd een alternatief, dit bedrijfje moest echter stoppen bij gebrek aan melk.”*

uit de Provinciaal Gelderse en Nijmeegse Courant van 8 juni 1904 de volgende advertentie.

www.wikipedia

<https://marithaime.nl/activiteiten/event/51-ontwikkeling-van-de-zuivelindustrie-in-elst-eo>

De indruk bestaat dat het de ondernemende familie niet meer voor de wind gaat. Zo zijn enkele hypotheekakten in de archieven benoemd van het vestigen van nieuwe hypotheek op de gezamenlijke bezittingen à raison van (een veelvoud van) tienduizend gulden per nieuwe hypotheek.

STOOMZUIVELFABRIEK = „WILHELMINA” =

Angeren.

Directeur: **J. HOUTKOPER Jr.**

De Directie van bovengenoemde fabriek deelt bij dezé mede, dat met den verkoop van hare

fijne gepasteuriseerde zuivere ROOMBOTER

speciaal voor Nijmegen en omstreken is belast de Heer

**JAN STERK, Smetiusstr. 16,
Telefoon 780,**

bij wien bestellingen worden opgenomen.

Tevens deelt de Directie mede, dat van af heden dagelijks in verschillende stadswijken, alsmede te Hees, Neerbosch, Beek en Ubbergen, daarvoor bestemde **wagens** zullen rondrijden ter directe bezorging van dit artikel.

De prijs van deze prima kwaliteit Boter, zindelijk verpakt in Keulsehe potten, inhoudende $\frac{1}{2}$ en 1 K.G., is **f 0.65** per $\frac{1}{2}$ K.G.

Voor de potten wordt f 0.10 berekend, doch deze worden tegen dien prijs teruggenomen.

Aanbevelend,

J. HOUTKOPER Jr.

In 1951 sterft Sophie als laatste telg van dit geslacht. De volgende generatie beheert de familiebezittingen.

**BOUW- EN TEELLAND
ANGEREN**

Notaris VAN BUNGE te Bemmel zal op **DINSDAGEN 21 SEPTEMBER en 5 OCTOBER 1937**, telkens des nam. 3 uur, in het Café van den Heer J. B. Borgers te Angeren, bij inzet en toeslag, voor de familie HOUTKOPER,

publiek veilen en verkoopen:

Eenige perc. uitmuntend Bouwen Teelland, aaneengelegen te Angeren, gemeente Bemmel, aan de Kamervoortsche straat, genaamd „De Grootte en Kleine Steeg” en „De Nieuwe Weide”, kad. Angeren Sectie C Nos. 47, 48 en 49, tezamen groot 9.29.70 H.A., te weten:

Perc. 1 tot en met 4. Vier perc. Teelland, ieder ter breedte van circa 57½ M. langs den weg en strekkende tot aan de Nieuwe Weide (perc. 5), tezamen uitmakende de kad. perc. 48 en 49, totaal groot 6.53.00 H.A. (waarvan perc. 1 is gelegen aan de Z.W.-zijde); de perc. 1 t/m. 3 ieder groot circa 1.60 H.A. en perc. 4 groot circa 1.73 H.A.

Perc. 5. Het Bouwland „De Nieuwe Weide”, gelegen achter de perc. 1 t/m. 4, kad. No. 47, groot 2.76.70 H.A., met recht van uitweg naar- en van de Kampsche straat.

Bij den toeslag worden in massa gebracht: de perc. 1 t/m. 4 en de Generale Massa.

Betaling: 1 Februari 1938.

Aanvaarding: De Nieuwe Weide dadelijk, overigens bij de betaling.

De perc. 1 t/m. 4 zijn verhuurd tot 1 Nov. 1938 voor / 792.— per jaar; de huur over het jaar 1938 komt ten volle aan de koopers van de perc. 1 t/m. 4, tusschen hen te verdeelen in evenredigheid van de koopsommen.

Lasten van 1 Januari 1938 af voor de koopers.

Situatiekaartjes en verdere inlichtingen ten kantore van Notaris VAN BUNGE.

Uit de Provinciale Geldersche en Nijmeegsche courant (PGNC) van 18 september 1937 blijkt dat ruim 9 hectare grond via openbare veiling wordt verkocht.

In het Gelders Archief wordt melding gemaakt van het feit dat de Houtkopers het ontgronden gingen faciliteren. In 1954 is de Verordening op de ontgrondingen in Gelderland in werking getreden. Op grond van deze verordening werd een vergunning van GS vereist voor het plegen van ontgroning. Onder ontgronden wordt verstaan 'het verrichten van werkzaamheden, anders dan ten behoeve van het winnen van veen, waardoor een terrein dan wel de bodem van een water wordt verlaagd'. In het archief is vermeld dat perceel Angeren sectie A, nr. 428 (Grindgat?), Eigenaar: J.A. Houtkoper, Ochten (kennelijk behartigde de Echteldse neef de belangen van de familie) ontgrond mocht worden door N.V. Steenfabrieken Huissensewaard, te Doornenburg; in de periode 1963-1974.

Hierna is de digitale berichtgeving over de familie Houtkoper opgedroogd.